

Nedėldienio Skaitymas.

NEDELINIS LAIKRAŠTIS.

Apmokėsnis: su prisiuntimu metams 2 rub.
pusmečiui 1 rub.
be prisiuntimo metams 1 rub. 40 kap.
pusmečiui 70 kap.

Rėdaktija Kaune.

REDAKTORIUS IR LEIDĖJAS

kunigas pralotas Antanas Karosas.

◆◆◆ Už atskirą numerį 4 kap. ◆◆◆

Už apgarsinimus imama nuo eilutės arba jos vietos ant paskutinio puslapio 20 kap. ant atskiro lapo 10 kap.
Už nekrologus imama kaip už apgarsinimus.

№ 20.

Kaunas. d. 2 (15) gegužio

1906 m.

Pirmi metai.

Jau atspaudinta nauja knygelė

GARBĖ MARIJAI.

Gegužės mėnesyje pamaldės Šv. Marijos Panos pagarbinimui. Kaina 12 kap.—Centralinė sankrova Kaune K. Rutskio (pirmiaus I. Zavadzki) knygyne. 10-1

DARBININKŲ KLAUSIMAS LIETUVOJE.

II.

T a s a.

1. Čia pasišnekėsime visupirmu apie priedermes (pavinastis), ištekančias iš krikščioniško mokslo, turtingųjų į neturtinguosius arba „ponų“ į „darbininkus“ arba tarnus.

Pagal krikščioniško mokslo, prieš V. Dievą esame visi lygus. Tarnas, kuriam Dievo Apveizda žmonių draugijoje paskyrė mažesnę arba žemesnę vietą, yra tai mūsų brolis, yra tai mūsų artimas, kurį turime mylėti. Ponai arba darbdaviai į savo tarnus arba darbininkus turi dvejetas priedermes: **Kas link jų kuno ir kas link jų dušios.** Kas link kuno, darbdaviai, ar jie bus dvarponiai, ukiūninkai, fabrikantai ar kiti turtingieji, turi rupintis apie savo tarnų arba darbininkų kuniškus arba medžiagiškus reikalus visupirmu užmokėdami iki paskutinio skatiko sulygtą algą arba užmokesnį už jų darbą. Tarnas arba darbininkas savo darbdaviui dirba, vėkas (silas) aikvoja, o darbdavis už tą jam turi atlyginti arba suderėtą algą užmokėti. Nutraukimas arba nusukimas darbininkams algos yra didelis nusidėjimas prieš Dievą ir prieš artimo meilę. Katalikų Bažnyčia savo prisakymuose tą nusidėjimą vadina šaukiančiu atmonyjimo dangun. **Antra,** darbdaviai savo darbininkus turi **gerai maitinti.** Iširta yra, kadą darbininkas yra gerai arba sočiai pavalgęs, tai dirba jis dvigubai kaip alkanas. Užkinkykite du nešertu arkliu sunkų vežimą vežti, o paregėsite, kad jie arba vežimo visai nepavež arba truputį pavežę apsisistos ant vietos ir to-

liaus nei žingsnio... Bet užkinkykite tą patį vežimą vežti **vieną,** bet derai pašertą arkli, o jis tą patį vežimą daug toliau nuveš už du alkanu arba nešertu arkliu. Teip ir darbininkas, gerai pavalgęs, gali dirbti geriau už du alkanu darbininku. Tą reikėtų visados omenyje turėti darbdaviams, kurie darbininkus samdo ant savo duonos. Alkanas arba blogai maitinamas darbininkas pasidaro netiktai silpnas, bet pradeda savo duondaviui blogai velyti arba stačiai pradeda skriaudą daryti arba vagišauti. Ką darbdavis prastai maitindamas savo darbininkus vieną arba antrą skatiką sutaupys ant jų valgio. tai užsirustinę arba įpykę darbininkai ant kitų datykų jam dešimtį kartų daugiau skriaudos pridirbs. Darbininkas gerai apmokamas arba gerai maitinamas yra netiktai tvirtas ir darbštus, bet savo duondaviui gerai velyjantis. **Trečia,** darbdaviai savo darbininkams turi duoti **reikalingą atilsį.** Kiekvienas darbininkas reikalauja pasiilsėti arba savo vėkas (silas) pastiprinti. Jeigut mes be pertrukio varysime kokią mašiną, tai ta mašina greit' nusidėvės, kas-nors pages ir ji apsisistos... O ką besakyti apie gyvą žmogų, kurs turi kraują, nėrvus, gyvybę?... Jeigut mes prispausime jį vien dirbti ir dirbti, o poilsio jam neduosime, tai jis teip-pat nusidirbs, įgaus ligas arba prie darbo visai nederės. Iš tokio žmogaus išeis tiktai „ubagas“ arba „pavargėlis“. Prietikiai tarp darbdavių ir darbininkų visados turi būti paremti ant **teisybės ir broliškos meilės.** Jeigut darbdaviai savo darbininkams visados užmokės suderėtą algą, duos gerą valgį ir reikalingą poilsį, tai visados turės gerų darbininkų kiek tinkami. **Ketvirta,** darbdaviai prietikiuose su savo darbininkais turi **apsieiti visados švelniai ir maloniai.** Visokie keiksmi, koliojimai, išjuokimai arba—gink Dievė—muštyniės darbdavių su darbininkais sužadina tiktai darbininkuose į savo duondavius jausmus rustybės, neapikantos, atkakybės, keršto ir t.t. Prietikiuose tarp darbdavių ir darbininkų tegul viešpatauja visados **švelnumas ir malonumas!** Jeigut išpuola šeimynykštį subarti arba perspėti. tai tas subarimas arba

perspėjimas tegu paeina iš tikro reikalo arba iš broliškos meilės, o ne iš rustybės arba iš neteisybės. O kiek šendieną ukininkai su savo samdininkais keikiasi, bariasi, mušiasi arba dėl niekų po teismus (sodus) valkiojasi! Tai labai negražu kaip vieniems teip antriems! **Penkta**, darbdaviai savo tarnams arba darbininkams **susirgus** arba ligoje esant turi juos **prižiūrėti ir sarginti**. Ar tai krikščioniškai daro kai kurie mūsų „duondaviai“, kurie susirgus šeimynykščiui arba tarnui, išmeta jį iš savo namų kaip šunį ant mėšlyno laukan? Gerai dar, jeigu šeimynykštis turi tėvą—motyną arba giminę, pas kurias nuvežtas gali sirgti ir gydytis; bet jeigu to neturi, tai išmestas laukan dvėsk kaip šunytis. Evangelijoje skaitome apie šimtininką (kareivį), kurs, susirgus tarnui, bėgo kuogreičiausiai pas Išganytoją ir meldė, kad Jis į jo namus ateitu ir tarną išgydytu. Išganytojas, regėdamas šimtininko karštą tikėjimą, pasakė: „eik namon, o tarnas tavo bus sveikas“! Ir toje valandoje tarnas paliko sveikas. Tasai šimtininkas buvo pagonis, bet jo tasai gražus ir prakilnus paveikslas—rupestis apie sergantį tarną—kiek tai šendieną nevą „katalikų-duondavių“ galėtu užgėdinti, kurie, savo tarnams susirgus, rupinasi kuogreičiausiai ligonį iš savo namų prašalinti, kad nereikėtu jo sarginti arba dykai maitinti! Gerai butu, kad bent didesniuose dvaruose arba prie didesnių fabriku butu įtaisyti susirgusiems darbininkams ligonbučiai su neapmokamu užlaikymu, gydytoju ir su neapmokamais vaistais. Toliaus, darbdaviai turi rupinties apie savo tarnų arba darbininkų **dvasiškus reikalus**. Mūsų darbdaviai, kas jie nebutu, ar ukininkai, dvarponiai arba fabrikantai nuo savo tarnų arba darbininkų reikalauja tiktai, kad jie butu darbštus, teisingi ir blaviūs ir daugiaus niėko. Bet iš kur gali buti tarnas arba darbininkas—blavius arba teisingas, kad jis yra tamsus, išstatytas ant girtybės pavoju, keikunas, neteisingas ir tt. Mūsų darbininkai iš pusės savo darbdavių neturi **nėjokios dvasiškos globos** (apiekos). Reikalaujant darbdaviams nuo darbininkų, kad jie butu darbštus, teisingi ir blaviūs, o neduodant jiems nėjokio dvasiško peno, butu vien tiek, ką pasėti kviečius, rugius arba žirnius ant akmens ir reikalauti, kad jie išduotu puikius vaisius. Tai-gi darbdavių doriška priedermė yra, visupirmu rupinties apie tą, kad jų tarnai butu **dievobaimingi** t. y. kad žinotu krikščioniško tikėjimo tiesas ir pagal jų gyventu, kad atliktu arba išpildytu krikščioniško tikėjimo priedermes t. y. kad vaikščiotu išpažintin (spaviednes), kad eitu Bažnyčion ir tt. Paskui, drausti tarnus nuo girtybės, nuo paleistuvystės, nuo keiksmų ir tt. Ant galo, darbdaviai turi rupinties savo tarnus išmokinti bent lietuviškai skaityti. Kadą tarnas bus dievobaimingas arba kadą išpildys visas savo tikėjimo priedermes, tai iš jo tiktai teiseis darbštus, teisingas ir blaviūs darbininkas. Šendieną nevienas darbdavis sa-

ko: „Ak, bėda su tą šeimyną (su darbininkais), nebėra gero žmogaus, visi tinginiai, girtuokliai, neteisingi arba blogai velyjantįs savo šeimyninkui (gaspadorini), moki jiems algą, duodi užlaikymą, o jie tau vis blogai ir blogai daro!...“ Ir kas čia bus kaltas? Darbdaviai pasakys, kad pati šeimyna bus kalta. Bet, kas žino, ar čia tiktai viena šeimyna tebus kalta? Man rodos, kad kalčios dalis nukris ant pačių darbdavių. Yra sakoma, kad pas **gerą** ukininką ir **blogas** šeimynykštis **pasitaiso**, o pas **blogą** ukininką ir **geras** šeimynykštis **pasigadina**... Tai-gi, kad šeimynykštis arba tarnas butu geras, daug priguli nuo pačių ukininkų arba duondavių. Kadą mūsų „duondaviai“ pradės žiūrėti ant savo tarnų arba darbininkų nekaipo aut kokios mašinos jiems piningus dirbančios, bet kaipo ant sau lygių draugijos sąnarių, reikalaujančių žmoniškai gyventi, valgyti ir apsirėdyti, tai ir darbininkai ant savo duondavių pradės žiūrėti kaipo ant savo geradarių, kuriems reikia užsimokėti darbštumu ir sąžiniškumu išpildyme pavestų jiems pareigų arba priedermių. Tuomet pranyks iš dalies ir tie nesusipratimai tarp duondavių ir darbininkų.

2. Dabar pasižiūrėsime iš krikščioniško mokslo į priedermes tarnų arba darbininkų į ponus arba duondavius.

Kadą tai tarnas arba darbininkas nuo savo „pono“, kas jis nebutu ukininkas, žemvaldys arba fabrikantas, ima algą arba užmokesnį, tai visupirmoji jo priedermė yra, už tą algą arba užmokesnį savo darbaviui **dirbti** arba sąžiniškai ir ištikimai išpildyti tas priedermes, kokios ant jo yra uždėtos. Bet, ar visi šendieną tarnai yra darbštus ir savo „ponams“ gerai velyjantįs? Pasigailėk Dievė! Paklausk dvarponių arba ukininkų, kurie samdo darbininkus, apie jų darbštumą, sąžiniškumą ir ištikimybę (viernumą), tai jie tau beveik visi vienbalsiai atsakys: „oi, kaip šendieną šeimyna (darbininkai) pasileido! neduok Dievė! jeigu patsai ukininkas arba dvarponis viską priežiuri, tai dar šep-teip, bet palikk darbininkus be prižiuros, tai viskas eina giltiniop: tingi dirbti, ant kiekvieno žinksnio daro tau skriaudas (iškadus) arba stačiai vagišauja...“ Tokius tai nusiskundimus ukininkų ir dvarponių ant darbininkų išgirsi eidamas skersui ir išilgui visos Lietuvos. Mūsų darbininkai, labjausiai dvaruose, yra jau teip pripratę prie visokių „antstolių“, „akamonų“ (ekonomų), „užveizdų“ ir tt., kad iš to nieks nebesistebia, teip-pat kaip nieks nesistebia iš artojaus, kurs užkinkęs į plugą jaučių jungą mosterguoja jiems ant nugaros su ilgu botagu ir laiks nuo laiko užkirsdamas uja ir šaukia: „ei tu palši tingini, pirmyn! margi, tiesią vagą eik!“. Darbdavys, regėdamas savo darbininkų tokį tinginiavimą, atkaklybę arba nerangumą, ar-gi jis gali savo darbininkams iš geros ir liuosos valios algą padidinti arba jų užlaikymą pagerinti? Man rodos, kad ne! Už ge-

ra, yra sakoma, geru užsimoka. Tai-gi, darbininkai, jeigut nori, kad jiems algą padidintu arba jų užlaidumą pagerintu, turi savo darbdaviams gerai velyti, būti darbščiais ir stropiais išpildyme tų priedermių, kokios ant jų yra uždėtos. Antra, darbininkai arba tarnai savo darbdavius turi **gerbti** arba **godoti**. Darbininkas arba tarnas, pristodamas prie darbdavio, įeina—teip sakant—į jo giminę arba stojasi jo giminės tarsi sąnariu. Kiekvienoje giminėje yra vienas vyresnis arba—teip sakant—giminės galva, kuri visi sąnariai godoja. Tarnas teip-pat tą giminės galvą turi godoti. Kas išeis iš to, kad vaikai savo tėvą arba tarnai savo poną pradės mokinti, keikti, išjuokti arba iš jo atvirai pamėtoties? Nieks išeis. Pasidarys sugriuvimas giminėje ir ukėje. Ant sviėto teip jau yra surėdyta, kad mažesnis vyresnį turi gerbti arba godoti. Vaikai turi godoti tėvus, tarnai savo ponus, valdomieji valdančiuosius. To reikalauja netiktai Dievo prisakymai, bet ir pati žmonių draugijos tvarka. Trečia, darbininkai savo darbdaviams turi būti **paklusniais** t. y. darbininkai savo darbdavių visus*) įsakymus turi šventai išpildyti. Gražų ir prakilnų paveikslą paklusnumo paliko mums patsai Išganytojas. Nors buvo visos pasaulės Viešpats, vienok su visudidžiausiu nusižeminimu ir noru išpildė visus paliepinimus savo Švenčiausios Motynos ir šv. Juozapo. **Ir nuejo su jais į Nazaretą, sako Evangelija, ir buvo jiems paduotas!** O pasižiūrėkite į mūsų tarnus arba darbininkus! Ar jie visados yra paklusni savo ponams arba darbdaviams? ar jie visados savo ponus arba darbdavius gerbia? Paš mus dabar jau atejo tokia gadyne, kad ponai arba darbdaviai už savo tarnus arba darbininkus turi būti mažesni. Kiek tai šendiėną darbdaviai su savo darbininkais prisikeikia, prisiergeliooja, prisikamuoja! Darbdaviai, nenorėdami su savo darbininkais keikties arba pykinties, tankiausiai patįs nusileidžia arba nukenčia. Ar toksai darbdavis, kurs savo tarnus turi lenkti arba juos gerbti, gali jiems padidinti algą arba geresnį užlaidumą duoti? Man rodos, kad ne! Darbininkams algos padidinimas ir geresnis jų užlaidymas sodoje **dabar priguli nuo pačių darbininkų.** O tą algos padidinimą ir geresnį užlaidumą darbininkai iškariaus ne „streikais“ arba ne gązdinimais savo darbdavių, bet savo darbštumu, teisingumu, blaivybę, paklusnumu ir tt. Jau ir dabar darbštus, teisingi, blaivus ir paklusnus darbininkai arba tarnai gauna didesnę algą ir geresnį užlaidumą. Kiekvienas darbdavis tokį darbininką gerbia ir myli kaip savo brolių. Tai-gi, kaip matome, krikščionijos tikėjimas uždėda įvairias priedermes kaip ant darbdavių į savo darbininkus, teip ant darbininkų į savo darbdavius. Jeigut darbdaviai ir darbininkai vienas į kitus tas priedermes tikrai užlaidytu arb išpildytu, tai greit pranyktu visi „darbininkų klausimai“, bet nelaimė, kad išrišimui

*) prie tarnybės priderančius. (R e d.)

„darbininkų klausimo“ žmonės to seniai jau išmėginto kelio nebeiori laikyties. bet jieško visai nežinomų arba neišbandytų kelių ir takų arba aiškiaus sakant šunkelių ir šuntakių, kurie veda darbininkus į paklydymą.

Dėdė Atanasas.

Žinios iš Lietuvos.

Krakiai Kauno gub.). Teisingai guodėsi vieną kartą tulas laikraštis už melagingai paduodamasias iš provincijos žinias redakcijoms, kurioms kaskartą sunku arba suvis negalima yra apie jų tiesą persitikrinti ant vietos. Tokios pat ydos dasileido ponas I. D., paduodamas į „V. Ž. n. 65 šių metų žinias iš Krakių. Tarp kitko ten skaitome: „pereitais metais dar labjaus pas mus buvo prasiplatinę lietuviški laikraščiai, bet šimet žmonės bijo jų į rankas paimti“. Perskaudus pono I. D. sudas! Vietinis-gi persitikrinimas priešingai parodo ir suvis kitoniškojoje šyiesoje perstato tą dalyką: iš Krakių pačtos pereitais metais atsijemami buvo šie laikraščiai: „V. Ž.“ 23 egzemplioriai, „Lietuvių Laikr.“ kartu su „Lapeliu“—4 egz., „Lietuv. Bitin.“—3 egz. t. y. išviso 30 egzempliorių; ši-gi metų pareina į tą pat pačtą: „V. Ž.“ 12 egz., „Liet. Ukin.“ 9 egz., „Šviesos“ 2 egz., „Šaltinio“ 5 egz., „Lietuv. Bals.“ 2 egz., „Nedėld. Skait.“ 45 egz. arba išviso 75 egzemplioriai, t. y. laikraščių skaitlius pustrėčio karto pasididino. Tą pat tiesą patvirtina iš Girnkalnio žinia mūsų tolymesnio kaimyno, pono Kebenėko, geresnio to dalyko žinovo už p. I. D., „Nedėld. Skait.“ n. 10 dar 21 vasario kur skaitome: „Kitose parakvijose, kaip duokime Dusetų, Kulių, **Krakių** ir kitur desetskais egzempliorių ateina laikraščiai.“ Kurgi če ta žmonių baimė imti laikraščius į rankas, jei juos tokiam egzempliorių skaitliuje išsirašydina?

„V. Ž.“ skaitytojų sumažėjimo priežastis parodyta yra pono I. D. paminėtose žinose viėnpusiškai. Ukininkams-sodiečiams, kaipo darbo žmonėms, dienraštis dabartiniame jų protiško išsilavinimo stovyje skaityti yra persunku, kadą daugumas iš jų vargiai paskaito savo maldaknyge, o didžiąją skaitymo dalį menkai tesupranta; jeigu matėme pereitais metais su tokiu geidimu puolusius skaitytų nors jiems pašunkes ir vieniemsiems apybrangias „V. Ž.“, tat parodo tikt mūsų ukininkų didį protiško peno bādą, kaipo tiek metų uždraustos spaudos pasekmė. „V. Ž.“ pereitais metais lengvai išturėjo konkurenciją (lenktynės) su „Liet. Laikr.“ ir tolie perviršino šį paskutinį iš atžvilgio į skaitlių, nors rubliu brangesnės, bet dabar žmonėms sulaukus daug pigesnių laikraščių, visiems suprantamas aiškiai „V. Ž.“ skaitytojų sumažėjimas, ką ir randame „Nedėld. Skait.“ n. 14 straipsnyje „Darbininkai ir vistiomenė“. Mat, toks

apsireiškimas patėmytas yra ne vien tarp Krakiškių, kaip klaidingai samprotauja ponas I. D., bet ir kitur, nors, abelnai sakant, laikraščių skaitymas ne tikt nesumažėjo, bet dar žymiai pasididino, kaip kitur, taip ir tarp Krakiškių, apie kuriuos su pagyrimu turiau čia atsiliiepti, jog imasi ne tikt skaityti, bet ir rašyti lietuviškai, nes tam tikslui nuo šių metų pradžios per 150 egzempliorių parupinaiu jiems P. Gražbylio visų numerių „Naujos trys lekcijos geram išsimokininimui puikiai rašyti“, kurių pareikalavimas kas kartą didinasi.

75 egzemplioriai visokių lietuviškų laikraščių, apie 150 visokios lyties ir amžiaus žmonių naujai besimokinančių rašyti, apie 50 ypatų beparstojo imančių knygas iš bažnytinės skaityklos, kurią uždėjau pradedant šius metus, pasinaudodamas iš suteiktos laisvės, ir tam tikslui paaukaudamas nuo savęs šimtą visokios įtalpos knygučių (dvas.—40; popul.—43 ir beletrist.—17), kurias padauginti patariu išgalintiems skaitytojams įnešant po porą grivinių už metinį skaitymą;—pasirodys bešališkam žmogui gražiu šviesos apsireiškimu tarp Krakiškių, o tikt vienas ponas I. D. to viso nepasergėjo ir viešai juos apskelbė „atšalusiais nuo knygu ir laikraščių skaitymo“.

Galėtumei, žingeidingas skaitytoju, pamislyti, rasi, pereitais metais tikrai didžiaus Krakiškiai lavinasi protiškai: viršminėtas laikraščių skaitymas pats už savę aiškiai atsako ir priešingai nuomonei vietos nebeduoda. Iš kur-gi galėjo kilti teip prašmatninga žinia nuo Krakių padangės? Dėlko tarp Krakiškių tokio, anot pono I. D., atšalimo ir baimės laikraščių ir knygu tapo kaltininku pilnai žemiaus pasirašęs?—Pono I. D. nuomone „V. Ž.“ skaitymas beveik pranykęs dėl priežasties mano pagrožojimo parapijonams uždrausti jas skaityti, jeigu rasiąs jose „dar kokį vieną nepatinkantį straipsnį“.—Jei tikrai, anot p. I. D., jieškočiau „V. Ž.“ tokių straipsnių man ypatiškai nepatinkančių, jeigu teip bučiau priešingas tam musų vienatiniam dienraščiui, bučiau jau seniai radęs tokią priekabę ir apie tat neužtylėjęs, o sulyg pasirodymu svarstomo čia „V. Ž.“ n. 65 šių metų neabejotinai jieškoti geresnės progos stabdyti „V. Ž.“ skaitymui nebreekėtu, pakaktu man tų su teisybe ir tiesa nesutirkančių ir manę koliojančių žinių iš Krakių. Šiuomi gi paaiškinu ponui I. D. ir kitiems, kurie galėjo perskaičius tokias žinias pasudyti manę šovinizme arba neapikantoje to dienraščio linkon, nors suvis nemaščiau drausti „V. Ž.“ skaitymą, bet tikt tiesos vardan ir kitų lietuviškų laikraščių naudon 27 b. lapkr. pereitų metų dienoje tikrai kritikavojau „V. Ž.“—kas, mat, p. I. D. labai nepamėgo), nes tarp Krakiškių tame laike tulų ypatų buvo daroma agitacija, raginanti skaitytų vien tikt „V. Žinias“. Atkartuju todėl, jog jas kritikavojau ne dėl kokių ten ypatišku pažvilgių, bet joguei, iš vienos pusės, atvėju

atvėjais rasdavau ten sakinius nesutinkančius su katalikišku mokslu, priešingus krikščioniškai dorybei ir blėdingus visuomenės tvarkai; iš antros-gi pusės, savo klausytojus pratinau ir rodžiau, skaitant laikraščius ir knygas ne kiekvienam atspaudintam žodžiui tikėti t. y. skaityti su kritika arba apsvarstymu iš tikybiškai-doriško atžvilgio. Savo nuomonę tame dalyke patvirtinau išrinktomis vietomis arba citatomis iš „V. Ž.“, kaip va: „**Už šventą jos dušėlę nē atminimū, nē mišiu nereikia. Ji pati savę išganē.**“ („V. Ž.“ n. 2, 1904 m. 11 gruodžio „kaimo našlaičiai“ Dž. Vergo)—„**Didesnia priespauda nuslėgia žmogaus viltį į Apveizdą, nes priverčia jį abėjoti apie galybę To, į Kurį jisai šaukiasi, o niekadōs pagalbos nesulaukia**“ („V. Ž.“ n. 266, 1905 m. lapkričio 12 d. „Prie sodiečių reikalų“).—„**Kad nebutu tiek bežemių ir mažlaukių ukininkų, reikia valdžios, vienuolynų, bažnyčių ir kitus žemės plotus išdalinti žmonėms...**“ („V. Ž.“ n. 257, 1905 m. lapkričio 2 d. „Visų Rusijos ukininkų sąjunga“). Tų sakinių silpnas šalis išrodant, juos krikščioniškai paaiškinant iš sakyklos, „V. Ž.“ tapo pavadintos ne grynai katalikišku dienraščiu, o suvis nē dėlto, kaip sako ponas I. D.: „kad jose buvo rašoma apie tą, kaip Francuzijoje socialistai plėšė iš bažnyčių turtus“, bet priešingai, išrodydamas 10 b. kovo dienoje sunkų dabartinį bažnyčios padėjimą Francuzijoje, pasirėmiau ant „V. Ž.“ n. 50 šių metų liudyjimo straipsnyje: „Sumišimai Francuzijoje“, apie ką neužtylėjo nors ne grynai katalikiškos pakraipos dienraštis ir tuomi klausytojų akivaizdoje ne tikt nepažeminau, bet pakėliau „V. Ž.“ vertybę už jų teisingumą, kuri jos pačios aiškiai išreiskė tame pat n. 50 šiais žodžiais: „Kunigija tegul remia svietiškuosius viešame darbe, o svietiškieji tegul nestato kliučių dvasiškijos užmanymams, nes tikt išvien dirbdami galėsime ką nors gero padaryti“.

Dar p. I. D. žiniose skaitome: „Tautiškosios Lietuvių Demokratų partijos Kauno Komitetas prižada rupinties, kad butų duota visiems gyventojams **tikėjimo laisvė**“. Jei teip minėto Komiteto atsišaukime „Rinkėjai Kauniečiai“ butų apgarsinta, ne tiktai nebučiau „labai pasipiktinęs“, kaip sako p. I. D., bet bučiau labai pradžiugęs, girdėdamas kilus rupestingą partiją tikėjimo laisvės dalykuose; tuo tarpu tos visiems geistinos „tikėjimo laisvės“ minėtame atsišaukime nē šešėlio nematyti, bet priešingai, labai pasistebėjau kad teip brangus kiekvienam ir kuoplačiausios laisvės vertas „tikėjimas yra kiekvieno žmogaus sąžinės dalykas, ir kaip toksai, partijos nuomone, neprivalo buti į partijos gyvenimo maištį ir trukšmą“ kišamas. Kur čia mato p. I. D. rupesį apie musų gyventojų tikėjimo laisvę? Dėl tos pat priežasties tam Komitetui nepritarė naujai užgimęs „Šaltinis“ n. 1 patardamas „rinkėjams kauniečiams atkreipti akis į tą partiją, kurios programe nėra tokios didelės spragos tuščios“.

Ant galo ir aš patariu ponui I. D. geriaus peritikrinus padavinėti žinias, teisingiaus supratus girdėtus dalykus viešai svarstyti, neiškreipant jų tiesios prasmės, saugoties vienpusiškumo, ipatiškos neapkantos, daugiaus negu vienas „V. Ž.“ skaityti, o neprireiks prašmatniomis žiniomis suvadžioti visuomenę.

Kun. I. Vidmonts.

Kaunas. Sąrašas bažnyčių kurios 1906 m. J. M. Vyskupas aplankys: 1) į Dukštą atvažiuos Gegužio 27 d. vakare, iš čia išvažius 31 d. 2) Kazačiznos filiją aplankys 30 d. 3) Rumšonių filiją pakeliui aplankys 31 d. 4) Vidžius nuo 31 d. Gegužio iki Birželio 4 d. 5) Drisvėtus nuo 4 d. Birželio iki 7 d. 6) Gaidžių filiją 6 d. 7) Pelikonis nuo 7 d. iki 10. 8) Opsos filiją nuo 10 iki 12, 9) Breslava nuo 12-15 d.; 10) Belimonto filiją 15-17; 11) Zaveriją 17-21 d.

Perkelta šitie kunigai: kun. Kuprevyčius iš Plungės į Skapiškį (kam.), kun. Tuskevychius iš Kurtavenų į Plungę (kamend.).

22 balandžio šių metų Viršiausiai paliepta: 1) Lietuviškos kalbos mokinti vienaklesinėse pradedamosiose mokyklose Vilniaus, Kauno ir Gardino gubernijose; 2) lietuvių kalbą išguldinėti lietuviškai; 3) vienaklesinėse mokyklose ir pirmoje klesoje kitų pradedamųjų mokyklų netik lietuviškos kalbos bet ir tikybos mokinti lietuviškai, o aritmetiką leisti išguldinėti ne vien rusiškai, bet ir lietuviškai; 4) Gardino gubernijos pakraštyje, susisiekiame su Lenkija, vietose nuolatai lenkų apgyventose, vieton lietuviškos leisti lenkišką kalbą tuose atvejuose, kaip augščiau pasakyta.

Tamtikra komisija pasirupins įvykdinti šią parėdymą ir paskirs ribas tarp lietuvių ir lenkų kalbos. (Kov. Tel.)

Iš tikėtino šaltinio gavome žinoti, kad šią lietuvių reikalavimą stipriai nuo savo pusės parėmė Kauno gubernatorius p. Verevkin'as.

Daug jau metų Š. Morkaus dienoje pamaldos atsilkdavo tarsi pėsislėpus. Po daugalio vargų ir suspaudimų šimet jos atsilaikė iškilmingai. Jo Myista Suffraganas draug su kunigais ir klėrikais iškilmingi atliko procesiją iš katedros bažnyčios Š. Trajcės bažnyčion. Procesija labai gražiai išrodė ir kėlė širdį prie Dievo. Tas varpų balsas, kunigų ir klėrikų giesmėje malda žadino žmogų prie maldos. Išrodė tarsi kad ir gamtadžiaugės ir Dievą garbina. Šaulė švietė ir šildė nepaprastai, vėjelis plaveno jaunus medžių lapelus, kurie judėdami tars: džiaugės.

Žmonėms besidžiaugiant buvo tarp žmonių ir tokių, kurie nežinojo kam ta procesija. Teip vienas naiviškai užklausk: „Keno garbei šiandieną ta iškilmė?“ Dabar kada iškilmingos bus pamaldos Š. Morkaus ir Kryžanose dienos—vaikščiojant po laukus, keliais ir takeliais žmonėms prašyti Dieva reikia idant mumus pačius ir mūsų laukus palaimintu, duotu

mums vienybę ir sutikimą ir visus klystančiuosius gražintu į teisybės kelią.

DUMA.

27 balandžio diena.

Išauso seniai jau laukiama diena, 27 balandžio; tą dieną turi pirmą kartą susirinkti Valstijos Duma. Nuo-pat ryto Peterburgas išveždėjo kaip ir didžioje kokioje šventėje. Policija, kareiviai, raitieji žandarai visi naujuose, tuo tikt nuo adatos rubuose; iš daugumo namų iškeltos tvaskėjo vėliavos. Nevos pauptais, užvis ties Žiemos Rumais, supludo neapregiamos žmonių minios. Ant Nevos nesimato nėvienos laibos, nėvieno laivelio. Tikt' umai sujudo žmonių minia, toli pasirodė pirmieji apsaugos garlaiviai, už jų kiti, už tų vėl kiti ir upė Neva, kaip matai, apsidengė laivais. Dešimtoje valandoje 20 minučių ryto iš Peterhofo atplaukė ir tas garlaivis, kursai vežė ciesorių. Tam tikslui parengtoje priplaukoje išlipo ant krašto patsai ciesorius ir abi cesorėni, Didysis Kunigaikštis Aleksandro Mikolas, ir visi kartu su generolais, kurie buvo atvykę Jų patikti, į Žiemos Rumus.

Žiemos Rumuose.

Apie pirmą valandą po dvylikos Žiemos Rumuose susirinko visi ministrai su savo pirmasėdžiu ponu Goremikinu; atvyko finansų ministras Kokovcev'as; vidurinių reikalų ministras Stolipinas, apšvietimo ministras fon Kaufmanas, laivyno ministras Birilev'as, karės—Redigeris, žemdarbio užveždėtojas Stišinskis, teismo ministras Ščeglovitov'as; Valstijos Kontrolerius Švanebach, sinodo ober-prōkuroras kunigaikštis Širinskis-Šichmatov'as, liglaikinis Dumos pirmasėdis Friš su savo pagelbininku baronu Ikskul, visi ministrų sekretoriai ir daugybė kitų valdininkų. Ermitažo salėje susirinko Valstijos Taryba. Atvyko visos ipatos iš miesto, kurios turi teisę jeiti Ciesoriaus Rumuosna. Salės viduryje pradėjo rinkties dvasiškija, atvyko mitropolitas Antonius, mitropolitas Vladimiras (Maskvos) ir Flavijonas (Kijavo). Galop į tą salią tapo suvesti visi Dumos sąnariai apie 400 žmonių. Antrai valandai baigianties visi užjėmė sau paskirtas vietas; salėje pasidarė labai tylu, prasidėjo Viršiausis Išėjimas.

Viršiausis Išėjimas.

Visupirmu ėjo raudonai apsirėdę Dvaro bėgikai (skorochojai), paskui jų du tarnu, toliaus du ceremonialmeisteriu su lazdomis, o paskui jų traukės ilga eilia įvairių Dvaro valdininkų. Už valdininkų, nešė Ciesoriaus regalias, t. y. pečiote, obalį, buožę, karuną. Grapas A. P. Ignatjevas nešė Valstijos vėliavą (ženklą, papartį), generolas Roopas nešė Valstijos

kardą. Paskui regalijų žengė patsai Ciesorius, o už Jo abi Ciesorėni (t. y. Motina ir Pati) ir galop visi Didieji kunigaikščiai ir Didžiosios Kunigaikštėnės. Po to iškilmingo išėjimo atsilaukė pamaldos, kurioms pasibaigus Ciesorius ir abi Ciesorėni iš vidurio salės nuėjo ant savo sostų. Ciesorius ant valandėlės atsėdo, bet tuojaus vėl kėlės ir nuo Rumų ministro Frederichso pajėmęs sosto prakalbą, tvirtu ir skambančiu balsu perskaitė ją.

Sosto prakalba.

Aukščiausiojo Apveizdo pavestas Man rupesnis apie Tėvynės gerą paragino Manę pakviesti žmonių išrinktuosius prie bendro veikimo įstatymams išleisti. Su karštu tikėjimu į šviesią Rusijos ateitį, sveikinu jusų ipatoje tuos geruosius žmones, kuriuos Aš liepiu Mano mylimiems pavaldiniams nuo savęs išrinkti. Sunkus ir keblus darbas laukia jusų. Tikiu, jog Tėvynės meilė, karštas noras jai tarnauti priduos jums dvasios ir suvienys jus. O Aš saugosiu kaipo nepajudinamus Mano duotus įstatymus; stiprai užsitikrindamas, juog jus atiduosite visas savo sylas savęs išsižadėtinam tarnavimui Tėvynei, kad išaiškinti reikalus teip arti mano širdies esančių valščionių, žmonių apšvietimo ir jų gerovės išplėtimo, atmindami, jog valstijos dvasios prakilnumui ir gerovei neatbutinai reikalinga yra ne vien laisvė, bet ir ant teisės paremta tvarka. Tegū išsipildo Mano karšti troškimai matyti Mano žmones laimingus ir palikti Mano sunui stiprią, sutvarkytą ir apšviestą valstiją

Tegu Viešpats palaimina darbus, kurie Manęs laukia drauge su Valstijos Taryba ir su Valstijos Duma ir šita diena tegū atsižymi kaipo diena doriško atsinaujinimo Rusų Žemės, kaipo diena jos gerėsnųjų sylų atgyjimo.

Uoliai pradėkite darbą, prie kurio Aš jus pašaukiau ir vertai išpildykite Ciesoriaus ir žmonių išsitikėjimą. Dieve, padėk Man ir jums!

Ciesoriui tuos žodžius pasakius, visa salė nuskambėjo šaukimais „ura“, kurie ilgai tęsės. Tuotarpu Ciesorius ir abi cesorėni apleido salę.

Tauridos Rumuose.

Cesoriui apleidus salę ir Dumos sąnariai išėjo, kad eiti į Tauridos Rumus, kame pirmasis turejo atsilaukyti Dumos posėdis. Bet kad nuo Žiemos Rumų lig Tauridos Rumų yra gan toli, dėlto ant Nevos upės laukė parengti garlaiviai, kurie turėjo atstovus nuvežti. Visu paupiu stovėjo žmonių minios; visi linksmi sveikino atstovus mostaguodami baltomis skarytėmis ir šaukdami: Tegyvuojie Duma! Reikalaukit amnestijos (dovenojimo prasikalteliams)!

Pirmasis Dumos posėdis.

Atstovai atvykę į Tauridos Rumus užjėmė vietas ir susėdo. Tada liglaikinis Dumos pirmasėdis ponas Friš turis sau už pagelbininką baroną Ikskul,

pasveikino atstovus ir apskelbė Dumos posėdį už atidengtą ir patarė išrinkti tikrąjį Dumos pirmasėdį.

Be-maž vienbalsiai tapo pastatyta kandidatura pono Muromcev'o, kandidatai gavusis po kelis tiktai balsus, atsisakė nuo savo kandidatuos. Ir taip pirmasėdžiu tapo išrinktas ponas Muromcev'as, kursai tuojaus prisiartinio prie pirmasėdžio tribunos ir pasi-sveikinęs su ponu Friš, užjėmė jo vietą.

Ponui Muromcevui einant prie tribunos ir jam joje stovint, visa salė plojo rankomis ir sveikino savo pirmasėdį.

Toje valandoje garsiu balsu pratarė atstovas Petrunkevyčius:

„Prašau balso!“

Pirmasėdis davė jam balsą, ir Petrunkevyčius šiaip maž-daug prabilo:

„Dora ir sąžinė reikalauja, kad pirmasis mūsų liuosas žodis butu pašvestas tiems, kurie patįs savę paaukavo už išliuosavimą brangios mūsų tėvynės. Visi kalėjimai prikimšti. Tukstantis rankų ištiestos su maldavimu. Pirmasis mūsų troškimas: „Gana kraujo, meldžiame ramumo ir santaikos“. Amnestijos klausimą apsvarstysime, sudėdami atsakymą sosto prakalbai, o dabar tik sakome: Liuosa Rusija reikalauja išliuosavimo visų nukentėjusių“.

Petrunkevičiui pabaigus kalbėti, visoje salėje pakilo tikra audra plojimų.

Saliai nutylus prabilo, patsai pirmasėdis Muromcev'as. Pirmiausiai jis padėkavojo Dumai, kad ji išrinko į savo pirmasėdžius, priminė jog dideli darbai laukia Dumos. Galop jis apskelbė antrąjį posėdį busiant subatos dieną.

Tuom pasibaigė pirmasis Dumo posėdis. Ant gatvės žmonių buriai lydi atstovus, šaukdami: „Ura“ ir „Amnestija“.

Ant rytojaus p. Muromcev'as buvo priimtas Ciesoriaus, su kuriuom kalbėjosi per pusę valandos.

29 balandžio buvo antrasis Dumos posėdis. Perskaite pasveikinamasias telegramas nuo Finlandijos, nuo įvairių miestų ir draugijų, pagaliaus nuo nekurių kalėjimų. Kilsta trenksminga demonstrasija; visi atstovai rėkia „amnestijos“ (tai yra: kad butu dovenota visiems politiškiems prasikalteliams.) Laiskraštis „Duma“ rašo, amnestija butinai įvyksianti. Per antrąjį Dumos posėdį išrinkta kaikurie Dumos valdininkai.

Žinios iš užrubežio.

Londonas. Atstovas Vilijen Anglijos parlamente pakėlė klausimą, kad sumažinti karumėnę ir visą ginklavimos.

Durbanas. (Pietine Afrika). Judėjimai tarp vietinių gyventojų Zulusų nėkiek nesumažėjo, bet dar daugiaus platinas. 21 karvelio mėnesio išėjus pul-

kauninkui Menceliui iš tvirtovės Jolland, apipuolė jį Zulusai. Prasidėjo šaudymai; šeši zulusai užmušti, keli sužeisti, iš Mencelio žmonių trys sužeisti.

PRANEŠIMAS.

Šventasis Tėvas Popiežius Pijus X priimdamas pats savę vieną sykį sąnarius šv. Jeronimo Draugijos, įkurtos Halijoje praplatinimui Evangelijos tarp žmonių, nurodė, kaip didžiai naudingas yra Evangelijos skaitymas tikėjimo užlaikymui, sakydamas, jog tame skaityme atras brangiausius ir gražiausius pamokinimus kiekvienas tikintis, kas nors jis būtų, ar didžiausis mokslo vyras, ar paprastas varguolis. Pas mus šeridien netik šaip jau žmogui, bet ir kunigui sunku gauti pasiskaityti lietuviškai Evangeliją. Tiesa, 1816 metuose buvo atspausdintas „Naujas Įstatymas“ Vyskupo Giedraičio, bet jo dabar nebegalima gauti, ir jis dėl kai-kurių priežasčių negali būti skaitomas šaip jau tikinčiųjų.

Norėdamas prašalinti tą stoką, pasirūžau naujai išversti į lietuvių kalbą tuo tarpu pirmąją pusę Naujojo Įstatymo, t. y. keurias Evangelijas ir Apaštolų darbus ir pridėti Bažnyčios įstatymais reikalaujamus paaiškinimus sunkesniųjų vietų, kad kiekvienas tikintis galėtu tą šv. Rašto dalį be pavojaus skaityti. Dabar tas darbas, ačiu Dievui, jau atliktas, ir rankraštis neužilgo bus atiduotas spaudon.

Sumaniau atspausdinti „Evangelijas“ ant dvejopo poperio, ant paprastojo ir geresniojo. Kadangi egzempliorių ant geresniojo poperio dėl jų dvigubos kainos bus atspausdinta nedaug, todėl jei kas panorėtu įgyti kokius egzempliorius, meldžiu iš kalno užsisakyti. Kaina tokių egzempliorių bus **du rubliu** (su prisiuntimu). Užsakymai bus priimami tiktai iki 15 (28) d. gegužės mėnesio

Kun. Juoz. Skvireckas,
Žemaičių Seminarijos Profesorius.

NAUJAI ATSPAUSTOS KNYGOS:

- 1) Pirmos Komunijos Atminimas, kaina 4 k.
- 2) Dvasiškas maistas Kristaus Sužadotinei, kaina 40 k. Tas knygas galima gauti p. Naujaliao knygyne ir pas kun. Dogelį Kauno Katedr. Bažn. kamendorių.
- 3) **Krikščioniškas gyvenimo apsaugojimas** arba apie tikrojo gailėsio reikalingumą. Iš lenkiško vertė kun. P. Kožukauskis. Kaina 4 kap. 24 pusl.
- 4) **Trims dienoms Rekolekcijų vadovėlis.** (pagal Chaignon'o), kaina 20 kap. 91 pusl.
- 5) Trumpa Katalikų Bažnyčios Istorija, parašė kun. A. Alekna. Kaina 50 kap., 186 pusl.
- ir 6) ne draugijos išleista: **Gegužės mėnuo.** Lenkiškai parašė kun. Prokopas. Į lietuvišką kalbą išvertė kun. M. Titas.

Pradėta versti iš lenkiško „Ogień miłości Jezusa Chr.“ pagal kun. Pinart'ą. (Kun. A. Skm.)

Redaktorius Pralotas **A. Karosas.**

K. GALINAITIS
seniaus Mrongovijus Kaunę.
paveda daug įvairių
Dailiuju daiktu
is aukso, bronzos, sidabro ir kitų metalų,
*** * ALBOMUS, * ***
photographijų romus,
ŠIKŠNINIUS GALIANTERIJOS PIRKINIUS,
= Liampas, =
visokius ukiškuosius dalykus,
PLIENINIUS PIRKINIUS,
GINKLUS, * *
medžioklės įrankius,
*** * Kosmetikus ir k.**

BAŽNYTINIŲ DRAPANŲ DIRBTUVĖ
Cecilijos Baranauskytės
Kaunę. Viešasis (paradny) placas. Fišero namai.

Bažnyčias (plianus, sąskaitas) patiekia
įmanomomis sąlygomis
Architektorius-Inžinierius **M. DUBOVİK**
Kaunas. Kurovskio gatvė, 25.

DANTŲ GYDYTOJA
Janulaitytė-Biliunienė,
tamtikrus mokslus išėjusi Charkove ir paskiaus Berlyne, pagydo gendančius ir skaudančius dantis, o kiaurus užlipdo labai stipriomis plombomis, teip juog paskui per ilgą laiką dar galima drąsiai kietus valgius kramtyti ir nebejausti dantų skaudėjimo. Gydykla Kaunę, Naujoje gatvėje, Virovyčiaus namuose (A. 9).

Daktaro A. Jagdhold'o

Elektroterapija ir Rentgenologija.

Ištyrinėjimas ir kiauurai peržiurėjimas su **RENTGENOSKOPO** pagalba visokių kuno dalių ir jų ligų: krutinės, širdies, plaučių, pleurito, inkstų, puslės, kaulų gedimo ir perlužimo. Atradimas užsilikusių kune pašalinių daiktų, kaip štai: šratų, kulku, adatų ir k. p. Gydymas su **RENTGENOSKOPO** pagalba visokių ligų esančių pavirš kuno, kaip antai: vėžio, niežų, skaudulių ir k. p. Teipogi su **ELEKTRIKOS** pagalba gydymas reumatizmo, nervų, apmirimo kuno dalių ir k. p. **Liepojuje**. Grudų gatvė (Zernovaja), № 42, Bonyco namai.

25--3

Daktaras A. von Forestier

specijališkas gydymas sergančių ausių, nosies ir gerklės ligomis. Nuo 12—1 valandos dieną ir nuo 6—7 val. vakarę. **Liepojus**, Grudų gatvė (Zernovaja), № 42, Bonyco namai.

25—3

J. NAUJALIO KNYGYNAS

☞ Kaune. ☞

SANKROVA: MALDAKNYGIŲ DVASIŠKO IR SVIETIŠKO TURINIO KNYGŲ PAVEIKSLELIŲ, ROŽANČIŲ, ŠKAPLERIŲ IR BAŽNYTINIŲ
N A T Ų.

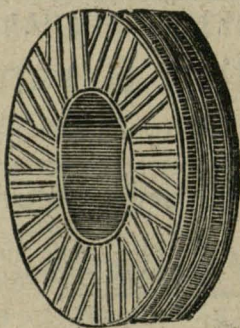
Agentura „Nedėldienio Skaitymo“.

VARGONUS NAUJUS 7 raktais su mano pstatymu ir gvarancija ant 10 metų parduodu už 250 rub.—dėlto pigiai, kad be užsakymo dirbau. Jų vertybę žino Kražių klebonas — Adresas: Paėta ir m. Kražiai Kauno gub. Juozapui Bukauskiui.

2—1

PIRMUTINE ROSSIJOS DIRBTUVE

PRANCUZIŠKU

A K M E N U

G. A. RAMMO KAUNE

Kurauskio gatvė o paties namai.

Siulo malunams girtas tikras Prancuziškas ir padirbtas, kruopų dirbamas, o teip pat šilkus del cilindrių ir kitokius malunų daiktus vidutinėmis kainomis.

VARGONINKAS su diplomu ir geru balsu, 24 m., nevedęs, gali mokinti chorus ir vesti raštinę, jieško vietos. Pakvietimais kreipties Redakcijon..

A. ir H. SKIRMUNTAS

(Kaune ir Vilniuje.)

Pavedame garbiųjų klijentų atidziai: Vynus bažnytinius valakiškus ir rusiškus iš savų vynynų, teipajau vynus ispaniškus, prancuziškus ir rusiškus geriausių gatunkų. Musų krautuvės turi apšciai išsirinktinai koniakų, romų, arakų, likėrių ir visokių spiritualijų. Parduodame vidutinėmis kainomis, pirkliams nuleidžiame rabatą.